

Hollós István

Az V. nemzetközi psychoanalytikai congressus Budapesten¹ (1918. szeptember 28-29.)

GYÓGYÁSZAT.

517

carditist mutatott, mely — minthogy sugaras hegek voltak a garatban és májban — valószínűleg lueses, talán veselézetett eredésűek voltak. Egy másik esetben a bonzolás szivhypertrophit és dilatatiót talált; kisfokú zsugorvesést és pangásos szerveket. Harmadik esetben az aorta ascendens luesesen meg volt vastagodva hegekkel a billentűk fölött is. Szívelégtelenség tünetei is voltak. Szerző szerint ilyen esetekben hadikárpótlás adandó.

Sebészet.

Chloralethyl-narcosissal szerzett tapasztalatokról ír Fischer a müncheni klinikáról. (M. med. Wschrift 1918. 39. sz.) Nemesek néhány pillanatig tartó beavatkozásra, de hosszabb operálásokra is használják. A $\text{C}_6\text{H}_5\text{Cl}$ -ből álló «Kelen» néven ismert chloralethyl kellemes szaga, 12°-nal forrásba jövő folyadék, mely nem bomlik, csak magas hőmérséknel. Gázalárczon át alkalmazzák, seppenként a «Robisch München» cég által szállított üveg tubusokból. A szer gyorsan illan és ezáltal hamar áll be bódulat. 30–80 csepp által egy fél- vagy háromnegyed perc múlva beáll a bódulat.

Tételei:

1. A szer nem bomlik tiszta és hosszabb ideig eltartható.
2. Alkalmazása egyszerű.
3. A bódulat gyorsan következik be, lefolyása nyugodt, a felébredés hirtelen történik, hányság ritkaság.
4. Vesélytelen mint bódulat és mint potrahált bódulat.
5. Kevésbé izgatja a légzőszerveket és nem bántja a parenchymás szerveket, mint vese, szív, máj.
— Hogy vagusizgalmak elkerültesse, atropin injectió 1/100—1/150 gr. talán indikált kétharmad chloralethyl és egyharmad levegő-keverékre kell törekedni.

Gipszkötés papírpolyával. Koerting a krepapírpolyát behint: gipszszel, mint a közönséges gipszpólyát, beaztatja és felesavarja a párnázatra, melyet papírpolyával fixál. Csak nem szabad meghuzni a gipszpólyát, hogy ne szakadjon. Jól tart, csak lassabban szárad. Ha átkasztott papírpólyákat használunk, hamarabb célhoz jutunk. (D. m. Wschrift. 1918. 39. szám.)

Lövegvándorlás érdekes esetét közli Steinitz. 1914-ben sebesült meg bal vállán egy katona és 3 év múlva a löveg az elülső mellkasfalán át a jobb glutusba jutott, a honnan egy megnyitott tályagon át távozott.

Vuzin a sebkezelésben, specialisan a háború okozta sebesültek kezelésénél. B.bergeiltől. (D. med. Wschrift. 1918. 35. sz.)

Czikkiró tapasztalatai szerint a vuzinnak becskenedése után 24 órára láz, továbbá az injectiók helyén oedematous duzzadások fejlődnek ki. Vuzin főképp prophylactice alkalmazandó. (Szinj.)

Gégészet.

Plaut-Vincent-féle angina kezelése eucupinnal. Michaelistől. (Deutsche m. Wschrift. 1918. 35. sz.) Szerző beszámol a Plaut-Vincent-féle angina négy eucupinnal jó eredménnyel kezelt esetéről.

TUDOMÁNYOS TESTÜLETEK.

Az V. nemzetközi psychoanalytikai congressus Budapesten.

(1918. szept. 28–29.)

Salzburg, Nürnberg, Weimar és München után ez év szeptember 28. és 29. én Budapesten ülésezett a nemzetközi psychoanalytikai egyesület. A városok, a melyekben a tudomány eseményei és eredményei talán első ízben hangzanak el, mindenkor kész örömmel látják vendégeikül a különféle tudósokat. A psychoanalytikusoknak Budapesten volt első ízben alkalmuk, hogy a tudósoknak általán kijáró e hivatalos jellegű megiszteltetésben részüket legyen. Budapest székes-fővárosa ezzel kétségtelenül sokkal nagyobb objectivitásról tett tanúságot, mint a minövel a psychoanalytikusok találkozó szokat azoknál, a kiknél az objectivitas nem udvariaság, hanem kötelesség.

Ilyen, de céltudatos objectivitas vezette a katonai hivatalos köröket, a mikor magukat a congressuson képviseltették. A hadügyminiszterium részéről Pausz dr., vezértörzsorvos, Valek dr., főtörzsorvos, a honvédelmi miniszterium részéről Szepessy dr., főtörzsorvos, Németh tanár törzsorvos és Hollós törzsorvos voltak jelen. A porosz hadügyminiszter Holm dr. és Casten tanár törzsorvosokat küldötte ki. Ez utóbbi az ülés folyamán ki is jelentette, hogy az illetékes katonai körök nagy érdeklődéssel kísérik minden oly tudományos törekvést, a mely a háborús neurosisok gyógyítására irányul és különös figyelemmel vannak a psychoanalytikai kezelésre, a mely irányban ott kísérletek is folynak.

A congressusi tárgyalások középpontjában a háborús neurosisok lélekelemzése («Die Psychoanalyse der Kriegsneurosen») állott. E tárgynak Ferenczi Sándor dr., ezredorvos volt az első referense, a ki részletesen ismertette a neurologusoknak e tárgyról volt különböző felfogását, kimutatta, hogy azok eddig a betegség kezelésére nézve kevés kivétellel mechanistikus alapon állottak. Rámutatott azokra az ellentmondásokra, a melyek e felfogásból előállottak, és a melyek a tudósok némelyikét is a psychogenitás felvételére készíteték. Már közöttük is vannak, a kik nem egyedül a traumában és az ezáltal feltételezett ultra mikroskopikus vagy moleculáris elváltozásokban látják a betegség eredetét. Vannak, a lélekelemzéstől még teljesen távol állók, a kik felveszik, hogy a háború neurotikusai tulajdonképp oly reminiscenciáktól betegeszenek meg, a melyek a trauma hatása alatt tudattalanná váltak. Sőt kimondják azt is, hogy a betegség symptomáiban kifejezésre jut egyrészt a traumás élmény, másrészt a tudattalan vagy e symptomák termelésével újabb veszedelmek elől védekezni. Így a neurologusok egy része az analysisnek régen feltárt, de általuk el nem fogadott tételeit mint pseudo- vagy kryptoanalytikus maguk is kénytelenek elismerniök. A háborús neurosisok tehát nemcsak, hogy nem mondanak ellent a hysteria Freud féle magyarázatainak, hanem azt megerősítik, mert ugyancsak illusztrációt a lelki traumának, az elfojtásnak, a tudattalan vágnak és a conversiónak. A lélekelemzés azonban még a békebeli hysteriák és neurosisok vizsgálatából tudja, hogy minden ilyen tünettermelés egyformán a lélek mélyebb rétegeiből nyílik a táplálék. Ezért nem tekinthető a suggestio vagy az elriasztó eljárás a betegség gyökere orvoslásának. A háborús

¹ Eredeti megjelenés: Gyógyászat, 1918. október 13. 41. sz. 517-519.

neurosisok mélyén ugyancsak feltalálhatók infantilis componensek és a sexualitásnak lelki sérülései, ha ugyanis a sexualitás alatt nem egyedül genitalitást értünk. Ezért, ha az elriasztó, vagy a suggestio kezelése — szerinte az apai vagy az anyai suggestio — a tüneteknek a megszüntetésére vezet is, e neurosisoknak radicalis gyógyítását is a lélekelemzéstől várhatjuk.

Hasonló értelemben referált *Abrahám Károly dr.*, a XX. hadtest psychiatrai állomásának a vezetője Allensteinben (Kelet-Poroszország), a ki ezen felül kimutatta, hogy a háborús neurosisban megbetegedetteknél igen gyakran impotentiát is talált. A betegek nagyrésze már a megbetegedés előtt is labilis kevésbé férfi sexualitással rendelkezett, a kik a narcistikus beállításkban egy elszenvetett trauma után nemcsak a haláltól, hanem az öléstől is visszariadnak. Volt eset, a midőn a harcstéren való hosszú tartózkodás, a kizárólagos férfi társaság a labilis sexualitásu férfiban impotentiára vezetett és a neurosis, a melyet semmiféle súlyos trauma nem tudott kiváltani, akkor tört ki, a mikor szabadságon volt és nemi erejének, önérzete e hatalmas fenntartójának megrokkolásáról kellett meggyőződnie. Férfiatlannak érezvén magát, tudattalanul neurotikus tüneteket producált, a melyek őt a katonai kötelességek teljesítésére is képtelenítik. Számos más esetben a bátor katonát, a ki a legborzasztóbb gránátosöbön megállott, betegség tette a legjelentéktlenebb sérülés. Ezekben az infantilis sérthetlenségi complexum hullott egyszerre össze, és adta a jelentéktelen ok aránytalan okozatának a magyarázatát. A járadékos neurosisoknál is a tudattalanban gyakran nagyobb jelentősége van az önértékelés elvesztésének, mint a pénzvágynak; innét van az, hogy némely ilyen beteg mind magasabbra csigázza a követelését, semmi pénzzel sem elégitethető ki, mert a mit tudattalanul elveszetteknek érez, megfizethetetlen. *Abrahám dr.* szintén csak symptomatikusnak tartja a suggestio kezelést és kárhoztatja a Kaufmann-féle erős áram alkalmazását. Szerinte a lélekelemzés a rendszerint nem complicált közkatónánál aránylag rövidebb idő alatt is eredményre vezet.

Harmadik referens *Simmel Ernst dr.* a Festunglazarett Nr. 19. für Kriegsneurotiker vezetője volt. A háborús neurosis dispositója szerinte az öntudatnak fokozatos vagy hirtelen megszűkülése által áll elő. Mindkét esetben a katona képtelen arra, hogy a benyomásait feldolgozza, sublimálja és ezért elsősorban arra kényszerül, hogy indulatait elfojtsa. Az öntudatnak a teljes és hirtelen felfüggesztése, a mint egy az ijedésemotívájával, leginkább a gránátrobbanás vagy az eltemetésnél jelentkezik, autohypnotikus állapot, a mely automatikusan előáll, hogy a türethetetlen, néha rettenetes helyzetet visszautasítsa. Az ily módon a tudattalanba fojtott indulatok azután a posthypnotikus suggestio módjára bizonyos betegségi tünetekben, görcsökben, remegésben megmaradnak mindaddig, a míg a traumás élmény a gyógyító hypnosishoz újra fel nem idéztetik, le nem reagálódik és tudatossá nem válik. Az előadó számos eset kapcsán kimutatja, hogy mint gyógyultak meg distorsió, contracturák, kénysértartások és mozgásos betegek, ha azoknak tudattalan tartalmát felfedezte és a tudat uralma alá helyezte. Ebben nagy segítségére voltak a betegek álmjai, a melyek a tudattalan lelki élményre mindenkor világot vetnek. Ezt a kataritikus eljárást, a melyet Freud csak a lélekelemző kísérletek első idejében használt és az éber elemzéssel váltott fel, a háború kényszerítő hatása alatt alkalmazza. Elismeri, hogy ezzel az eljárással sem jut el a neurosis praedis-

ponáló infantilis complexumokig, de a háborús trauma maga nem symptomatikus, hanem causalis megoldást nyer.

A nagy érdeklődéssel meghallgatott referátumokhoz hozzászóltak *Sadger dr.*, *Liebermann dr.*, *Tauszk dr.*, *Pfeifer dr.*, *Costen dr.*, *Hollós dr.* és *Ophuyzen dr.*

Freud tanár (Wien): Wege der psychoanalytischen Therapie ezimen tartott előadást.

A lélekelemzést sokan a chemiai elemzéshez hasonlították és aggodalmukat fejezték ki, hogy az analysis-sel csak fél munka történt. Hátra volna a szétbontott léleknek a synthesise. Itt azonban a hasonlattal visszaélés történik, mert ott is alkalmazzák, a hova az ki nem terjedhet. A lélek éppen az elemzés előtt van szétbontva, számos ellentállástól és gátlástól részekre hasítva. Az elemzés ezeket a gátlásokat iparkodik megszüntetni a tudattalanba fojtott elemeket tudatossá tenni, hogy azután a synthesis az ily felszabadult psychében magától végbemehessen.

A lélekelemző gyógyító technikának azonban újabb utjai nyílnak, a melyekről eddig *Ferenczi dr.*, (*Die Schwierigkeiten der Analyse der Hysterie*) tett először említést. Ez az analytikus aktivitásával fejezhető ki legjobban. Az analytikus orvosnak a munkája, hogy a tudattalanba fojtott elemeket tudatossá tegye és az ellentállásokat leküzdje, sokkal inkább sikerül abban az állapotban, a melyet röviden abstinentiának nevezünk. A betegnek le kell mondania arról az előnyökről és kedvtelésekről, a melyeket a betegsége révén magának szerzett. Így az agorafobiának azt utczára kell mennie nem az arra szoktatás czéljából, hanem, hogy így az újabb és újabb tünettermelésével az orvos activ munkáját lehetővé tegye. Semmikép sem szabad a beteg szenvedéseit idő előtt megszüntetni.

Beszélt ezután *Freud tanár* még a psychoanalysis jövőjéről. Lehet, hogy valamikor annak a belátására fognak jutni, hogy az idegbetegek ép úgy társadalmi és állami segítségben részesüljenek, mint pl. a tüdőbetegek, lehet, hogy a lélekelemzés hozzáférhetővé tesz a nép szélesebb rétegeinek, hogy a technikában bizonyos változtatásokra fognak törekedni, a psychoanalysisnak azonban mindenkor azok maradnak a megdönthetetlen elvei, a melyeket a szigorú, melléktendenciától mentes lélekelemzésből merít.

A délutáni és másnapi előadások sorát *Van Ophuyzen dr.* (Haag, Holland) nyitotta meg. A női frigiditás tárgyról két példa kapcsán kimutatja, hogy az nem libido hiányból, hanem egy psychosexualis fejlődési visszamaradottságból ered. A libido bizonyos erogen formához maradt rögzítve. A két esetben a frigiditás mellett perversio is áll fenn, a mely ugyanazon testrészen nyilvánul meg, mint a hol a neurotikus tünet. Az ily esetek Freud sexualis elméletének a megerősítésére szolgálnak.

Utána *Van Emden dr.* (Haag, Holland): Analyse einer Sensation am Kopfe im Traume előadásában az álomjelenség tünetképzésére mutatott rá. *Sadger* (Wien) Neue Forschungen zum Kastrationscomplex ezimen tartott előadást. A mindennapi életből vett esetektől, zivatartól, villámtól, szűrő eszközöktől, beretvától stb. való félelemtől autoerotikus elemekre következtet és adatokat nyújt a psychikus impotentia, a fetischismus, a traumás neurosis, a homosexualitás és a sadomasochismus, valamint a paranoia és dementia praecox megértéséhez.

Rank (Wien) Mythos und Märchen előadásában igen érdekes kísérleteket közölt arra, hogy az őstörté-

nelemben jelentkező apagyilkosság (totemismus) és fivérganisatio lelki motivumaival a hasonló lelki és socialis motivumokból keletkező meséket és mondákat magyarázza.

Tausk dr. (Wien-Belgrád): Az itéleti működés psychoanalisiséről. (Psychoanalyse der Urteilsfunction) tartott hosszabb lélekzetű előadást. Éles kritikával fontolja a psychologusoknak e tárgyról vallott definitióit és arra az eredményre jut, hogy azok általában bizonyos eredendő hibák miatt a kérdés lényegét nem foglalhatják magukban. E hibák: a philosophusok itélete affectiv (respectus a logikával szemben mint atya-complexum), hogy nem veszik figyelembe a lélek tudatos, tudatelőtti és tudattalan elosztását, hogy nincsenek tekintettel az ösztönéletre és az en genesisére. Az itélettevő alany és állitmány a lélek fejlődésében végbemenő object-subject szétválásra vezethető vissza. Ez a szétválás pedig a vágy kielégülés gátoltságával indul meg. A fejlődő lélekben, a ki nem elégitett vágy és ezzel a várársra kényszerülés adja meg a «nem én»-nek és egyuttal az időnek és térnek a fogalmát. Előadó ebből a várársból és nélkülözésből oda concludál, hogy a lélek itéletbeli működése a motorikus actio æquivalense.

Liebermann dr. (Allenstein, Preussen) adatokat közöl a morphinismus ismeretéhez. A morphinismus egy esetében a méreg alkalmazása tudattalan tendenciák szolgáltatásában állott, egyaránt kedvtelési pótléka volt a libidinosus kielégítésnek, a maga megbüntetésnek és megsemmítésnek.

Roheim Géza (Budapest): Das Selbst című előadásában a primitiv népek ritusaival igazolja a sexualitásnak Freud szerint psychogenesist, a melyben az autoerotismus, a narcismus az introjectio és projectio újabb analogiai szempontból is magyarázatot nyernek.

Jellinek Márton dr. (Budapest): ethnologiai adatokat nyújt a barátság lélektanához. Számos igen érdekes szokás összefoglalásából kimutatta a barátság homosexualis alapjait és a homosexualitásnak az anya-complexummal való összefüggését.

A congressust egyesületi ügyek tárgyalásával fejezték be, a melyeken Ábrahám dr., a leköszönt elnök helyébe Ferenczi dr. választott meg.

Hollós István dr.

Közkórházi Orvostársulat III. bemutató ülése

1918 február 13-án.

Kerekes József: Gastrotomia s gastroenteroanastomosis lugos oesophagus- és pylorus-szűkület után.

H. R., 15 é. cseléd, 1917 nov. 30-án öngyilkossági szándékból éhgyomorral lúgkőoldatot ivott. A mérgezés után rögtön a Hasenfeld tanár Szent István-kórházi osztályára szállították, a honnan 1917 decz. 23-án, miután teljes nyelési képtelenség állott be, Pólya tanár sebészeti osztályára helyezték át.

Az igen rossz állapotban lévő betegnek feltűnt a gyomortájék nagyfokú puffadtsága. Sondavizsgálatot a sérülés friss voltára való tekintettel nem végeztünk, hanem, mivel a beteg nyelni egyáltalán nem tudott, gastrotomia célzatával azonnal megoperáltuk. (Decz. 23. Prof. Pólya.)

A szokásos bal pararectalis metszéssel megnyitva a hasat, látjuk, hogy a gyomrot nem lehet előrehuzni. A gyomor puffadt, feszes. A metszést lefelé előre meghosszabbítva előhuzzuk az emberfönyire tágult, gázzal és folyadékkal telt gyomrot és tartalmát troi-

carral lebocsátjuk, mire a gyomor összeesik és nyilvánvalóvá lett, hogy a pylorus az átjárhatatlanságig meg van szűkülve.

Gastroenteroanastomosis retrocolica postica, Murphy-féle gombbal és Witrel-féle ferde sipoly készítése után a gyomrot a katheter körül koronányi helyen kivarrjuk, a seb többi részét rétegzetesen zárjuk. A seb ezen része per primam egyesült, a Murphy-gomb 11 nappal a műtét után távozott.

A beteg jól összeszedte magát, meghízott és most már per os is tud folyadékot nyelni.

Sarkadi Sándor: Epehólyagátfuródás a duodenumba. W. M.-né, 27. é., hivatalnok neje 1911-ben gyermekágyban kapott először epekörohámokat, melyek eleinte gyakrabban jelentkeztek, de három éve elmaradtak és 1917 augusztusában jelentkeztek újra, a mikor is óriási, az egész hasra kiterjedő fájdalmakat kapott, miért is a zsidó-kórházba szállították. Itt hashártyagyuladást állapítottak meg nála, mely két hétig tartott. 1917 okt. 23-án újra heves görcsroham volt, ezért jelentkezett okt. 29-én Pólya tanár Szt. István-kórházi osztályára műtét céljából. Felvétele alkalmából a lesóványodott betegen a jobb bordaív alatt lévő érzékenységtől eltekintve, semmi rendellenességet nem találtunk. Műtét okt. 31-én, æther-narcosisban. (Prof. Pólya) bemetszés a Mayo Robson szerint. Peritoneum parietale összetapadva egy conglomeratummal, melyet az egy tömegbe gyűlt cseplesz, colon transversum és a máj képez. Ebből a tömegből nagy nehézségek árán hámozzuk ki a zsugorodott és megvastagodott epehólyagot. A duodenumról való leválasztás közben egyszerre megnyílik az epehólyag és duodenum, melyek egymással egy mogyorónyi líkon közlekedtek. A duodenum likát két réteg selyemvarrattal elzárjuk, a cysticus és a cystica csomjait külön lekötvén. Tamponálás a cseplesznek a varratra való ráhelyezés után a hassebb szűkítése a tamponig. Az epehólyagban két kő volt. Teljesen sima, láztalan gyógyulás, kórházat decz. 16-án gyógyultán hagyja el, jelenleg teljesen jól van, semmi panasza nincs, hizott.

Sarkadi Sándor: Nomás pofadefectus plasticus pótlása. 9. é. fingermeket mutat be, ki 1917 nyarán két hónapig dysenteriaiban szenvedett. Utána nomája keletkezett, mely az arcz egy részét szétromosolta. 1918 január 1-én vétetett fel a Pólya tanár vezetése alatt álló osztályára, ekkor a jobb szájuagból kiinduló, az egész pofa vastagságára kiterjedő anyagihiány van. A defectus szélén a nyálkahártya a bőrrel össze-nőtt.

Műtét 1918 január 4-én (prof. Pólya) novocain-anæsth. A bőr és a nyálkahártya határában bemetszés, nyálkahártyát visszapræparáljuk s a mucosa sebet catgut varrattal lineárisan egyesítjük. A bőrdefectust egy, a nyakról vett lebenynyel pótoljuk. Prima gyógyulás. Beteg száját kifogástalanul nyitja.

Dr. PAJOR SANATORIUM

Belgyógy- és sebészeti intézet. Budapest, VIII., Vízgyógy, medico-mechanikai és orthopædiatézis. Kalon szülőosztály. Vas-utca 17.

Fővárosi Fásor Szanatorium

vegyi-, bakteriologiai és serologiai laboratoriuma. Budapest, VII., Városligeti fásor 9. sz. Telefon: József 13-26.

Dr. GRÜNWALD SANATORIUMA

VII., Városligeti-fásor 13-15. Telefon: József 52-29. — Sebészeti; nőbelbetegek, szülönőknek. Radium-kezelések. Vegyi, Röntgen-laboratorium